

Εργαστήριο
Εφαρμοσμένης
Κοινωνικής Έρευνας και
Κοινωνικής Εργασίας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Γραμμή βάσης στην εκτίμηση αναγκών στην κοινότητα

Εκτίμηση αναγκών & Κοινωνικός Σχεδιασμός
Baseline Measures

Μάθημα 6

Κλειώ Κούτρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΕΛΜΕΠΑ

Περιεχόμενα

Τι είναι η μέτρηση της γραμμής βάσης συμπεριφορών;

Γιατί την χρησιμοποιούμε;

Πώς την αναπτύσσουμε;

Πώς την ερμηνεύουμε;

Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μια βάση δεδομένων στην ανάπτυξη μιας παρέμβασης;

Εισαγωγή

Για να επέλθει η όποια αλλαγή στην κοινότητα σας το πρώτο πράγμα που θα πρέπει να κάνετε είναι να **εκτιμήσετε ανάγκες, πληροφορίες και τάσεις** σχετικά με διάφορους παράγοντες που συμβάλλουν σε ένα πρόβλημα.

Πώς θα ξεκινήσετε την αντιμετώπιση του προβλήματος, εάν πρώτα δεν έχετε κάποια ιδέα για την **έκταση, την ένταση του, την συχνότητα, την διάρκεια (κριτήρια κοινωνικών προβλημάτων)**;

Πώς θα ξέρετε πόσο αποτελεσματική θα είναι η παρέμβασή σας αν δεν ξέρετε πόσο δύσκολα ήταν τα πράγματα πριν αρχίσετε;

Όλα αυτά που μπορείτε να παρακολουθήσετε αν συλλέξετε αυτό τον τύπο των πληροφοριών ονομάζονται **μετρήσεις (baseline measures)** **βασικές**

Εισαγωγή

- Με άλλα λόγια, η γραμμή βάσης είναι η αφετηρία με την οποία θα μετρήσουμε όλες τις μεταγενέστερες αλλαγές που θα επέλθουν από την αρχική εκτίμηση και την μετέπειτα παρέμβαση.
- Την ονομάζουμε baseline (γραμμή βάση) επειδή συνήθως εμφανίζεται ως γραμμές/τομές για να δείξει εύκολα τις αλλαγές στην πάροδο του χρόνου.

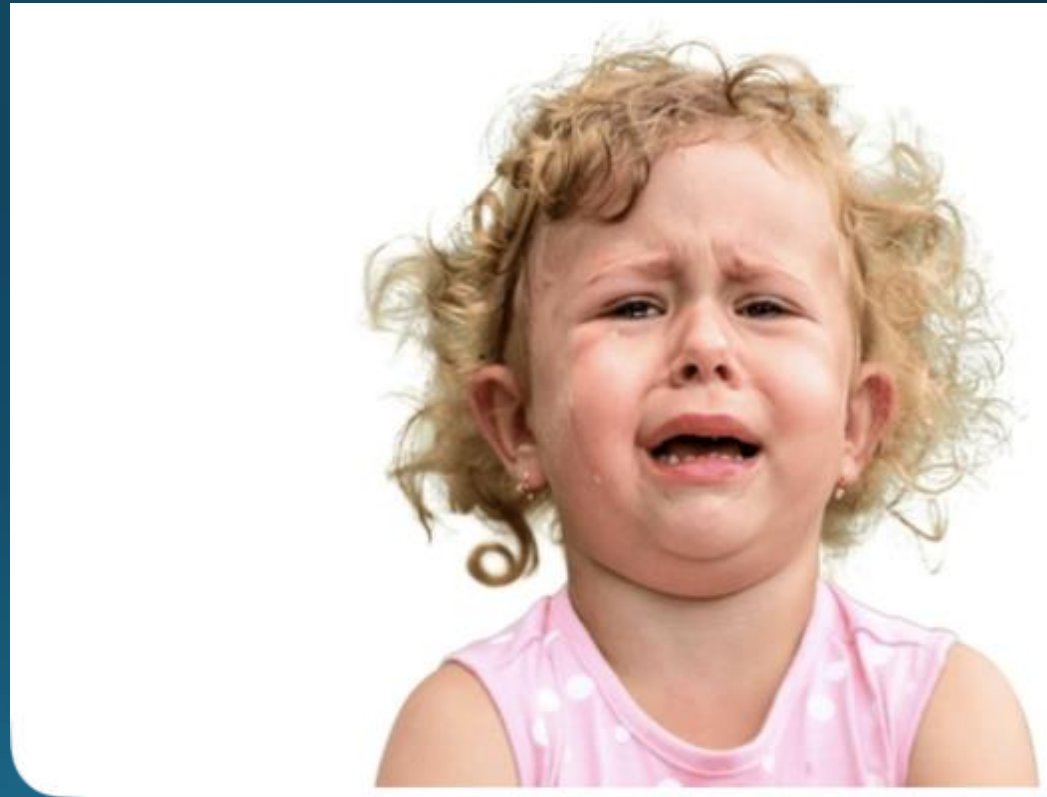
Παραδείγματα

- Ας υποθέσουμε ότι έχετε παρατηρήσει υψηλό ποσοστό εφηβικής εγκυμοσύνης στην κοινότητά σας, και ο οργανισμός σας αποφασίσει να κάνει κάτι γι' αυτό.
- Αρχικά θα συγκεντρώσετε στατιστικά στοιχεία για μια περίοδο ενός έτους σχετικά με τον αριθμό των αναφερθέντων εγκυμοσύνων σε έφηβες και στη συνέχεια θα πρέπει να μετρήσετε ξανά, συγκρίνοντας το νέο σχήμα με το αρχικό (baseline).
- Ανάλογα με το αν οι αριθμοί έχουν αυξηθεί, μειωθεί ή παραμείνει περίπου ίδιοι, θα γνωρίζετε αν η παρέμβαση λειτούργησε ή όχι.
- Ας δούμε μερικά άλλα παραδείγματα baseline από την καθημερινή ζωή

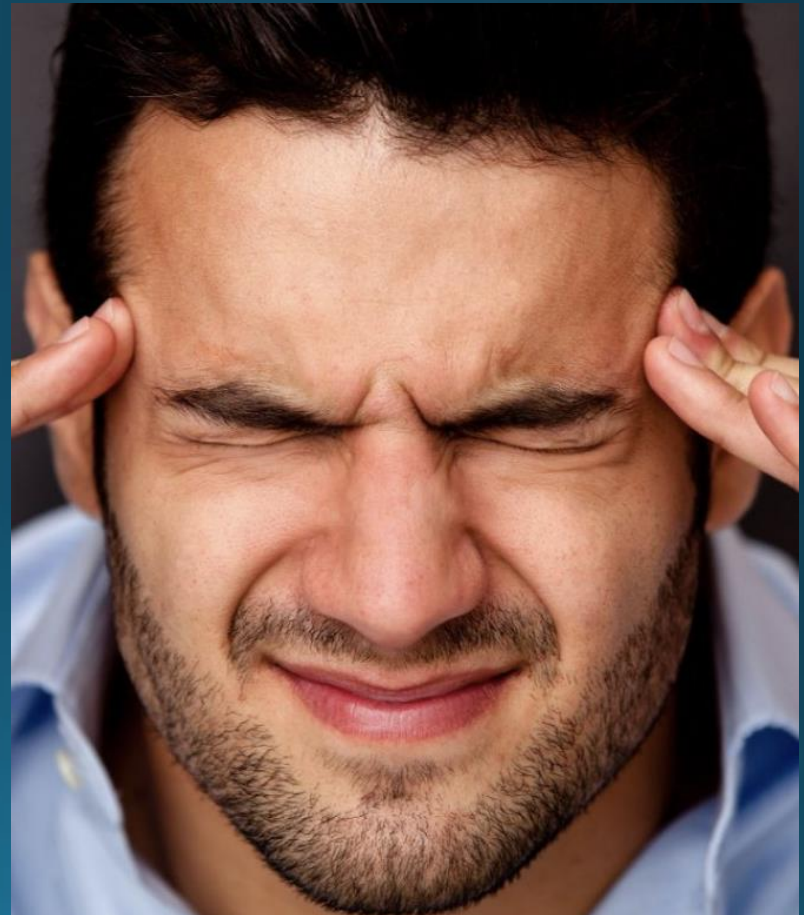
Παραδείγματα baseline

- Μια μητέρα ακούει το μωρό να κλαίει. Ξέρει από την εμπειρία της πώς και πότε το μωρό της συνήθως κλαίει - αυτό είναι η baseline της.
- Έτσι μπορεί να πει αν το μωρό κλαίει μόνο και μόνο επειδή είναι γκρινιάρικο, ή να αξιολογήσει αν υπάρχει κάτι ανησυχητικό.

Παραδείγματα baseline

- Ο Γιώργος σηκώνεται το πρωί και δεν αισθάνεται καλά.
- Αυτό το αξιολογεί με το πώς είναι συνήθως το πρωί.
- Το σύνηθες συναίσθημα, είναι η baseline εμπειρία του παρελθόντος, είναι η αφετηρία του.
- Αυτό θα ανακαλέσει για να αποφασίσει αν θα πρέπει να σηκωθεί και να πάει στη δουλειά, ή θα πάει στο γιατρό.

Παραδείγματα baseline

- ❑ Ο φίλος σας, σας λέει ότι δείχνετε όμορφη σήμερα.
- ❑ Ξέρει πώς συνήθως δείχνετε - αυτό είναι ένα σημείο αναφοράς για αυτόν.
- ❑ Αν δείχνετε ιδιαίτερα ξεκούραστη, ή με μαύρους κύκλους, ή πολύ περιποιημένη, θα το σχολιάσει

Σύνοψη εισαγωγής

- ? Όλα αυτά τα απλά καθημερινά παραδείγματα τα ονομάζουμε γραμμές βάσης (baselines) ή σημεία αναφοράς, ή επίπεδα προσαρμογής, ή κανόνες.
- ? Ανεξάρτητα το όνομα που τους αποδίδουμε, όλοι έχουμε και όλοι χρησιμοποιούμε.
- ? Είναι ουσιαστικής σημασίας για όλους μας στην λήψη αποφάσης.
- ? Χωρίς τις γραμμές βάσης, θα ήταν πολύ πιο δύσκολο να περιηγηθούμε μέσα από τον κόσμο.

Γιατί να χρησιμοποιήσετε γραμμή βάσης;

Μια γραμμή βάσης μπορεί να δώσει νόημα σε κάτι που είναι πολύ ογκώδες και περίπλοκο για να κατανοήσετε.

Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας βοηθήσει να αποφασίσετε αν αυτή είναι μια καλή στιγμή για να ξεκινήσει μια παρέμβαση ή εάν μια συγκεκριμένη παρέμβαση είναι κατάλληλη.

Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας πει αν η παρέμβαση είναι απαραίτητη.

Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας βοηθήσει στη χρήση μεθόδων που είναι αποτελεσματικές

1. Μια γραμμή βάσης μπορεί να δώσει νόημα σε κάτι που είναι πολύ ογκώδες και περίπλοκο για να κατανοήσετε.

- Μια ερώτηση όπως πόσο καλά εργάζονται τα σχολεία μας;
- Η παρακολούθηση ποικίλων γραμμών βάσης, όπως τυποποιημένα αποτελέσματα των τεστ ή ποσοστά αποφοίτηση από το λύκειο, ποσοστά συμμετοχής σε δράσεις της κοινότητας, μπορεί να βοηθήσουν να καταλάβετε καλύτερα την εικόνα.

2.Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας βοηθήσει να αποφασίσετε εάν μια συγκεκριμένη παρέμβαση είναι κατάλληλη

- Ας υποθέσουμε ότι εργάζεστε για να μειώσετε θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα στο νομό σας.
- Ένας από τους τρόπους που σκέφτεστε για να γίνει αυτό είναι να ξεκινήσει ένα πρόγραμμα για την αξία της ζώνης ασφαλείας.
- Αν έχετε γνώση για το πόσοι άνθρωποι στο νομό σας φορούν ζώνη ασφαλείας θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε αν θα πρέπει να δαπανήσετε χρόνο και πόρους για ένα τέτοιο έργο.
- Το ποσοστό χρήσης της ζώνης ασφαλείας θα είναι γραμμή βάσης σας.

Εάν το 98% των οδηγών χρησιμοποιούν ήδη τις ζώνες τους θα πρέπει να διερευνήσετε άλλες πιθανές παρεμβάσεις.

3. Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας πει αν η παρέμβαση είναι απαραίτητη

- Για παράδειγμα, οι κοινότητες μπορεί να φωνάζουν για την αύξηση των παραβατικότητας των νέων και να απαιτούν προγράμματα παρέμβασης....
- ....αλλά μια καλή και ακριβής γραμμή βάσης της νεανικής παραβατικότητας θα δείξει ότι δεν υπάρχει πραγματικά κανένα πρόβλημα.

4. Μια γραμμή βάσης μπορεί να σας βοηθήσει στη χρήση μεθόδων που **δεν είναι αποτελεσματικές**

- Εάν δεν υπάρχει καμία αλλαγή στη συμπεριφορά σε σχέση με τη γραμμή βάσης, μπορείτε να σταματήσετε να σπαταλάτε το χρόνο σας σε μια αναποτελεσματική μέθοδο.
- Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι εργάζεστε για να μειωθεί η σχολική διαρροή στην πόλη σας, και έχετε αποφασίσει να κάνετε μια σειρά από παρεμβάσεις για να το επιτύχετε.
- Με τη αποτίμηση της σχολικής διαρροής σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (π.χ. ένα μήνα) με γραμμή βάσης τον αριθμό των μαθητών που φοιτούσαν πριν την παρέμβαση μπορείτε να αποφασίσετε εάν οι αριθμοί έχουν βελτιωθεί αρκετά ώστε να δικαιολογούν τη συνέχιση της παρέμβασης.

- Να θυμάστε, ωστόσο, ότι η μέθοδος ή παρέμβαση σας μπορεί να πάρει κάποιο χρόνο για να παράγει το επιθυμητό αποτέλεσμα.
- Η αλλαγή συμπεριφοράς **μπορεί να μην εμφανιστεί αμέσως.**
- Να περιμένετε λίγο πριν καταλήξετε στο συμπέρασμα ότι μια μέθοδος ή μια παρέμβαση δεν λειτουργεί.
- **Θα μπορούσε να χρειάζεται λίγο περισσότερο χρόνο.**

Πώς να αναπτύξετε μια γραμμή βάσης

1. Επιλέξτε ένα δείκτη ή δείκτες που αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις συμπεριφορές που είναι πιο σημαντικές για εσάς.

2. Βρείτε μετρήσεις για αυτούς τους δείκτες.

1. Επιλέξτε ένας δείκτη/δείκτες που αντικατοπτρίζουν καλύτερα τις συμπεριφορές που είναι σημαντικές για εσάς.

- Ένας δείκτης είναι κάτι που είναι μετρήσιμο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιορίσει μια αλλαγή στις τάσεις.
- Ένας δείκτης μπορεί να είναι ο αριθμός των τροχαίων ατυχημάτων από αλκοόλ ανά νομό και ανά μήνα σε όλη την περιφέρεια, ή ο αριθμός των κυήσεων μεταξύ των εφήβων στην κοινότητά σας μέσα σε ένα χρόνο.
- Ο δείκτης πρέπει να είναι σχετικός: θα πρέπει να σας λέει τι είναι αυτό θέλετε να μάθετε.
- Ρωτήστε τον εαυτό σας αυτές τις ερωτήσεις :
- Αυτό αντιπροσωπεύει ό, τι είναι πιο σημαντικό και σχετικό στην κοινότητά σας;
- Μήπως δείχνει κάποια πτυχή για την μακροπρόθεσμη ευημερία της κοινότητάς σας;
- Αυτό το μέτρο/δείκτης δείχνει τι θα έπρεπε να μετρηθεί;
- Μπορεί το μέτρο αυτό να συγκριθεί με την πρόοδο σε παρόμοιες κοινότητες για το θέμα;

Παράδειγμα

Ένα πρόγραμμα για πρόληψη της παραβατικής συμπεριφοράς σε μαθητές γυμνασίου στον αστικό χώρο.

Ορισμένοι δείκτες που μπορείτε να εξετάσετε ως βασικά μέτρα θα μπορούσαν να είναι τα εξής ποσοστά:

- Η χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ
- Οι οργανωμένοι μαθητές με ομάδες οπαδών ή συμμοριών,
- Οι μαθητές με δικαστική επιμέλεια
- Οι μαθητές σε προγράμματα επανένταξης
- Σε κοινωνική εργασία μετά το σχολείο και το Σαββατοκύριακο
- Το ποσοστό κάτω από τα όρια της φτώχειας.

2. Βρείτε μετρήσεις για αυτούς τους δείκτες

- Μόλις έχετε επιλέξει δείκτες, αποφασίστε τι ακριβώς πρόκειται να μετρηθεί και για πόσο καιρό.
- Για παράδειγμα, θα μετρήσετε βίαια επεισόδια στο σχολείο κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς;
- Θα μετρήσετε τον αριθμό των θανατηφόρων δυστυχημάτων από αλκοόλ σε μια περίοδο τεσσάρων εβδομάδων;
- Είναι πιθανό κάποιος άλλος να έχει ήδη μετρήσει αυτά.
- Αν ναι, τότε θα πρέπει απλώς να επαληθεύσετε τις πληροφορίες.

Μερικά πράγματα που θα πρέπει να εξετάσετε στους δείκτες:

- **Ποια χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς θα πρέπει να μετρηθούν;** Μερικά από αυτά είναι η συχνότητα της συμπεριφοράς, ο τύπος, οι περιπτώσεις, η διάρκεια της συμπεριφοράς.
- **Κάτω από ποιες συνθήκες θα πρέπει να συλλέξετε τα δεδομένα;**
- **Θα τα παρατηρήσετε συνεχώς ή θα κάνετε δειγματοληψία;** Εάν δειγματοληπτικά, πόσο συχνά;
- **Θα συλλέγετε δεδομένα σε ορισμένο χρονικό διάστημα;** Εάν, ναι σε ποιες περιόδους;

Να θυμάστε ότι μια καλή γραμμή βάσης περιλαμβάνει πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν σε διάφορα σημεία του χρόνου, και όχι απλώς σε μια στιγμή.

Πώς ερμηνεύονται οι αλλαγές στην γραμμή βάσης;

- Ας υποθέσουμε ότι έχετε τώρα δεδομένα για την γραμμή βάσης, καθώς και ότι τα δεδομένα συλλέγονται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές .....
- Πώς αυτές οι πληροφορίες θα έχουν νόημα;
- Κατ' αρχάς πρέπει να ξέρετε λίγα πράγματα για τους διαφορετικούς τύπους προτύπων των δεδομένων.

Πρότυπα γραμμών βάσης

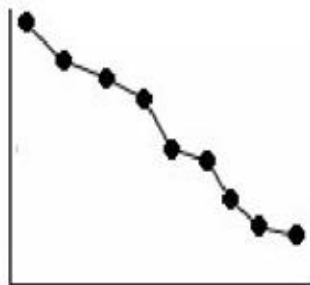
Stable

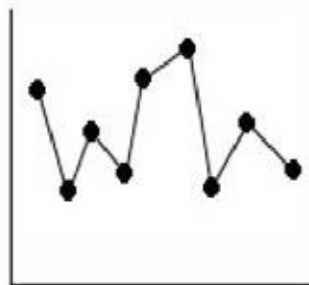
Ascending

Descending

Variable

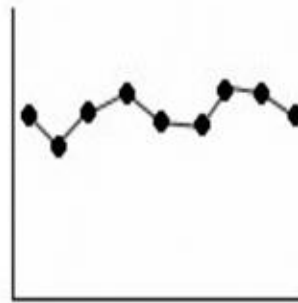

Όταν σας παρουσιάζουν τις γραμμές βάσης σε γραφική μορφή, μπορείτε να **μάθετε πολλά για το πόσο "δύσκολο" είναι το πρόβλημα στην κοινότητά σας** και **αν τώρα** είναι μια καλή στιγμή για να **εισάγετε** οποιοδήποτε είδος **παρέμβασης** για να το αλλάξετε.

Πρότυπα γραμμών βάσης

Πότε πιστεύεται ότι είναι μια καλή στιγμή για να εισάγετε οποιοδήποτε είδος παρέμβασης για να αλλάξετε μια κατάσταση?

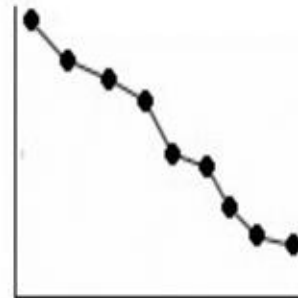
Stable

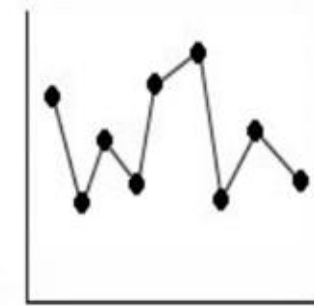
Ascending

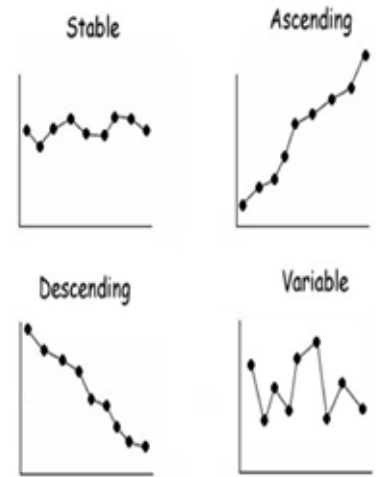
Descending

Variable

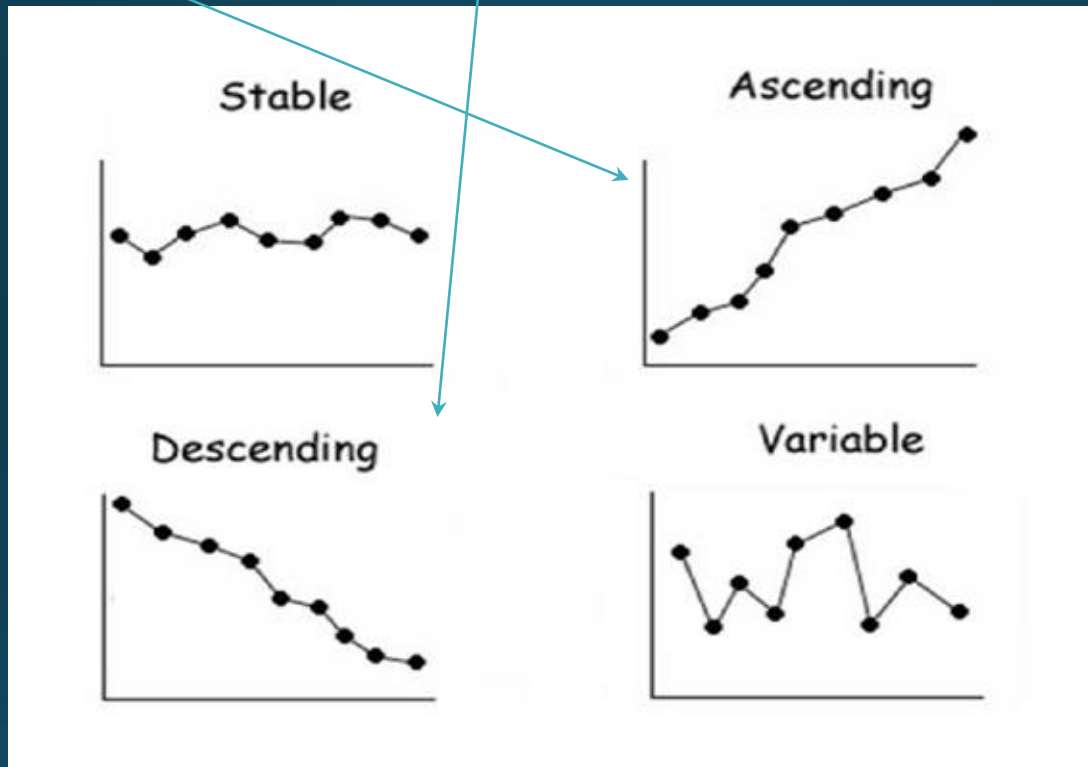

STABLE=Σταθερή

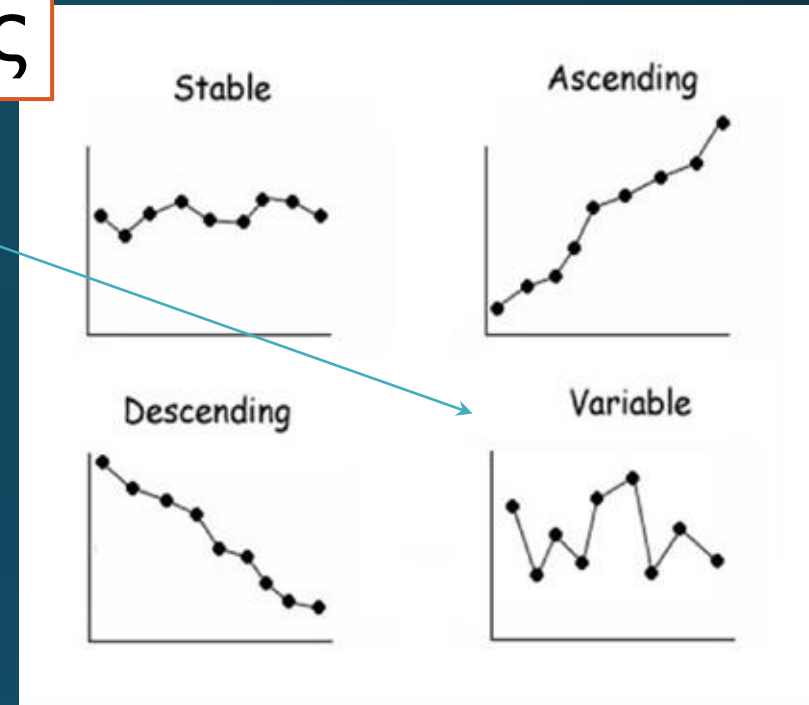
- Σε μια σταθερή γραμμή βάσης, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ανοδικής ή καθοδικής τάσης.
- Τα πράγματα μπορεί να κυμαίνονται λίγο μέσα στο χρόνο, αλλά ως επί το πλείστον τα σημεία δεδομένων κινούνται σε στενό εύρος.
- **Μια σταθερή γραμμή βάσης είναι η καλύτερη ένδειξη για την έναρξη του έργου σας.**
- Εάν τα ποσοστά του ό,τι είναι αυτό που μετράμε έχουν μείνει αρκετά **σταθερά για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν ξεκινήσετε, μπορείτε να είστε πιο σίγουροι ότι οι αλλαγές μετά την παρέμβαση σας είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών σας.**

ASCENDING & DESCENDING BASELINES

Ανοδική σημαίνει πως ό, τι μετριέται έχει αυξηθεί σταθερά την πάροδο του χρόνου, και **φθίνουσα** σημαίνει ότι έχει μειωθεί.

UNSTABLE = μεταβλητές

- ❓ Όταν τα δεδομένα κυμαίνονται πάνω -κάτω **έχετε μια ασταθή ή μεταβλητή γραμμή βάσης.**
- ❓ Με μια μεταβλητή γραμμή βάσης δεν είναι συνήθως καλά να ξεκινήσετε μια παρέμβαση, διότι οι συνεχόμενες αλλαγές στην αρχική καθιστούν δύσκολο να πει κάποιος αν οι αλλαγές είναι αποτέλεσμα της παρέμβασης

Πώς μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια βάση δεδομένων στις παρεμβάσεις σας;

Αποφασίστε
ποιο είναι το
πρόβλημα
προς επίλυση

Εντοπίστε τους
κύριους
στόχους της
παρέμβασης

Αναπτύξτε ένα
σχέδιο δράσης

1. Αποφασίστε ποιο είναι το πρόβλημα προς επίλυση

- **Με βάση τα στοιχεία σας**, αποφασίστε ποιο πρόβλημα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από την ομάδα σας.
- Τι φαίνεται να πρέπει κυρίως να αντιμετωπιστεί
- Είναι κάτι που μπορεί εύλογα να αλλάξει...

Αξιοποιήστε εργαλεία λήψης
απόφασης

2. Εντοπίστε τους κύριους στόχους της παρέμβασης

- Αυτό σημαίνει αποφασίστε σε ποια παρέμβαση θα πρέπει να στοχεύσετε.
- Σε μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων;
- Σε ένα φορέα;
- Πώς η συμπεριφορά τους βοηθά στο να παράγουν και να διατηρούν το πρόβλημα.
- Ποια είναι η σχέση που τα αποτελέσματα της έρευνας προβάλλουν μεταξύ του προβλήματος και τις συμπεριφορές της ομάδας στόχου.

Αξιοποιήστε εργαλεία λήψης
απόφασης

3. Αναπτύξτε ένα σχέδιο δράσης

▣ **Ορίστε ένα στόχο συμπεριφοράς** για παρέμβαση.

- Συγκεντρώστε την **γνώση και τις πληροφορίες** που έχετε ήδη για την κοινότητα και το πρόβλημα και αποφασίστε ποιες διαδικασίες θα χρησιμοποιήσετε.
- Αποφασίστε ποιος δείκτης/ες θα μετρήσουν την αλλαγή της συμπεριφοράς.
- Καθορίστε τον τρόπο συμμετοχής αυτών που πλήττονται από το πρόβλημα.
- Μελετήστε άλλα μοντέλα αλλαγής. Ποιες είναι οι υπάρχουσες μέθοδοι αντιμετώπισης των συμπεριφορών που είχαν επιτυχία σε παρόμοιες κοινότητες;
- Αποφασίστε πώς να εξηγήσετε την παρέμβαση στο κοινό.

Συνεχίστε! Με τη γνώση που έχετε αποκτήσει από την γραμμή βάσης, έχετε πολύ **καλύτερες πιθανότητες να κάνετε πραγματικές αλλαγές στην κοινότητά σας**, και μπορείτε να **χρησιμοποιήσετε αυτά τα μέτρα για την παρακολούθηση της επιτυχίας σας**.

Σύνοψη

Χρησιμοποιώντας τις γραμμές βάσης για να κατανοήσετε πόσο διαδεδομένα είναι τα τυχόν προβλήματα και οι θετικές/αρνητικές τάσεις στην κοινότητά σας θα σας υποστηρίξει να παρακολουθήσετε το πώς επιδρούν οι προσπάθειές σας.

Οι γραμμές βάσης μας δίνουν ένα πάρα πολύ χρήσιμο τρόπο να εκτιμήσουμε μια κατάσταση και να μετρήσουμε/αξιολογήσουμε την επιτυχία των προγραμμάτων.

Άσκηση με αστεράκι

Ο Δήμος μιας περιοχής ανησυχεί ότι «οι νέοι έχουν απομακρυνθεί από την κοινότητα» και ζητά από μια ομάδα κοινωνικών λειτουργών να εξετάσει αν χρειάζεται παρέμβαση. Η ομάδα συγκεντρώνει τα παρακάτω δεδομένα από τα τελευταία 4 χρόνια:

1. Συμμετοχή νέων (15–18 ετών) σε αθλητικές/πολιτιστικές δραστηριότητες

- 2022: 46%
- 2023: 41%
- 2024: 37%
- 2025: 32%

2. Ποσοστό μαθητών με συστηματικές απουσίες

- 2022: 12%
- 2023: 13%
- 2024: 15%
- 2025: 18%

3. Αναφορές σοβαρής παραβατικής συμπεριφοράς

- 2022: 5 περιστατικά
- 2023: 4 περιστατικά
- 2024: 6 περιστατικά
- 2025: 5 περιστατικά

4. Νέοι που δηλώνουν ότι “δεν έχουν κάποιον ενήλικα να τους στηρίζει όταν δυσκολεύονται”

- 2022: 18%
- 2023: 21%
- 2024: 27%
- 2025: 31%

5. Συμμετοχή γονέων σε σχολικές / κοινοτικές συναντήσεις

- 2022: 54%
- 2023: 49%
- 2024: 43%
- 2025: 39%

Ερωτήσεις

1. Ποια από τις παραπάνω γραμμές βάσης δείχνει σταθερή εικόνα και ποια δείχνει επιδείνωση;
2. Ποιος δείκτης φαίνεται να είναι ο πιο ανησυχητικός;
3. Το βασικό πρόβλημα είναι η παραβατικότητα ή κάτι άλλο;
4. Ποια ομάδα-στόχος θα έπρεπε να είναι προτεραιότητα;
5. Τι είδους παρέμβαση θα προτείνατε με βάση τα δεδομένα;

Ενδεικτικές απαντήσεις για άσκηση

Σταθερή εικόνα: η παραβατικότητα.

Επιδείνωση: συμμετοχή νέων, απουσίες, υποστηρικτικοί ενήλικες, συμμετοχή γονέων.

Πιο ανησυχητικός δείκτης: η αύξηση των νέων χωρίς υποστηρικτικό ενήλικα.

Βασικό πρόβλημα: όχι κυρίως η παραβατικότητα, αλλά η κοινωνική αποσύνδεση των νέων.

Ομάδα-στόχος προτεραιότητας: έφηβοι με απομάκρυνση από σχολείο/δραστηριότητες και χαμηλή στήριξη, μαζί με τις οικογένειές τους.

Προτεινόμενη παρέμβαση: κοινοτική και προληπτική παρέμβαση ενίσχυσης συμμετοχής, σχέσεων στήριξης και γονεϊκής εμπλοκής.